

Modlitewnik Maryjny Modlitewnik na święta Maryjne

Wstęp

Modlitewniki przeznaczone do użytku wiernych, pojawiły się w Europie po raz pierwszy w późnym średniowieczu. Do dnia dzisiejszego zachowało się kilka polskich modlitewników z XV i początków XVI wieku¹.

Modlitewniki, książki zawierające modlitwy, odzwierciedlają żywą tradycję Kościoła powszechnego, jak i tradycje religijne narodów, wspólnot zakonnych, z których pochodzą. Są dokumentami pobożności ludu, spontaniczną reakcją ludu na objawioną miłość Boga, na różne wydarzenia zbawcze, przekazane przez Objawienie i przeżywane w roku kościelnym.

Najwspanialszy dar ducha ludzkiego, który się urzeczywistnia w modlitwie – powiedział Św. Jan Paweł II w Sanktuarium na Mentorelli (29.10.1978 r.).

Modlitewniki służą pomocą w codziennej praktyce pielęgnowania i pogłębiania wiary, w wyrażeniu Bogu w Trójcy Świętej, czci, uwielbienia, wdzięczności, żalu, skruchy.

W pobożności katolickiej zarówno liturgicznej jak i ludowej modlimy się do Boga z Maryją, skoncentrowani za przykładem Maryji na Bogu i Bogu Człowieku. Ludowa pobożność ma swe źródło w liturgii:

Ojczye święty, Ty w przedziwnym zamyśle swojej Opatrzności ściśle złączyłeś Najświętszą Dziewicę z Twoim Synem w dziele zbawienia ludzi, Ona jako kochająca Matka była obecna przy Jego ubogim żłobku, stała obok krzyża jako wierna uczestniczka Jego męki, a wyniesiona do nieba jest naszą Orędowniczką i Służebnicą odkupienia. Maryja z macierzyńską miłością zawsze się troszczy o braci swego Syna pozostających w potrzebie².

Pierwsze święto Bożej Rodzicielki (*Theotokos*) weszło do liturgii już w IV wieku, ale bardzo szybko ustąpiło miejsca „Wspomnieniu świętej Maryi” (*Memoria Sanctae Mariae*). Wkrótce zastąpiło je święto Zaśnięcia Bożej Rodzicielki. Z czasem pojawiały się coraz to nowe święta: Ofiarowania Maryi (VII wiek), Zwiastowania (VIII wiek), Poczęcia (XII wiek), Nawiedzenia (XIII wiek), Różańcowej i Siedmiu Boleści (XV wiek), Imienia Maryi, Matki Bożej od Wykupu Niewolników i Oczekiwania Narodzenia Chrystusa (XVI wiek), Matki Miłosierdzia, Przeniesienia Domku Loretańskiego i Matki Bożej Dobrej Rady (XVII wiek), Królowej Wszystkich Świętych, Matki Pięknej Miłości, Królowej Apostołów, Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Pokory Matki Bożej, Ucieczki Grzeszników, Matki Bożej Pocieszenia, Serca Maryi i Niepokalanego Poczęcia (XIX wiek), wreszcie w XX wieku doszły święta: Maryi Królowej i Pośredniczki Wszystkich Łask³. Po Soborze Watykańskim II liczba świąt maryjnych została znacznie zredukowana. Liturgia świąt maryjnych przypomina wspaniałe dzieła Boże spełnione w Maryi, sławi za nie Boga i Boga prosi o łaski, powołując się przy tym na Matkę Jego Syna.

Prezentowany *Modlitewnik Maryjny* uwzględnia wszystkie uroczystości, święta, wspomnienia liturgiczne Najświętszej Maryi Panny, zgodnie z rocznym cyklem, których liturgiczne

¹ Najstarszy z nich ocalały we fragmentie pochodzi z pierwszej ćwierci XV wieku. Został on odnaleziony w Bibliotece Jagiellońskiej w oprawie kodeksu należącego do Pawła z Piotrkowa, rektora Akademii Krakowskiej w 1442 roku.

² *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*. Wydanie I, Pallottinum, Poznań: 1998 s. 176 – 177

³ Napiórkowski, S.C. OFMConv. *Maryja w pobożności katolickiej. Collectanea Theologica* 56/2, 1986 s. 20-21.

teksty znajdują się w I i II wydaniu Mszału polskiego⁴ oraz w Zbiorze Mszy o Najświętszej Maryi Pannie z 1998 roku⁵, do których czytelnika odsyła. Pod tą datą zamieszczono teksty modlitw odnoszących się do okoliczności tegoż dnia, są to stare i nowe litanie, koronki, nowenny wydobyte ze skarbcza pobożności ludowej od S. Bonawentury po autorów żyjących współcześnie.

Pochodzą od ludzi Świętych: Bonawentury, Bernardyna ze Sieny, Ludwika Grignon de Montfort, Wincentego Pallotti, Jana Bosco, Maksymiliana Marii Kolbe, Jana Pawła II, Błogosławionych: Edmunda Bojanowskiego, Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia, którzy oparli swa duchowość i charyzmat apostołski na kulcie Najświętszej Maryi Panny. Pobudzeni do modlitwy przez Ducha zostawili nam ślady swoich modlitewnych przeżyć, ich uwielbienia, dziękczynienia, zachwyty, wysławiania, naśladowania, błagania⁶ słowa skierowywane do Boga z Maryją i na wzór Maryji⁷. Dzielą się z nami swymi przeżyciami tajemnicy Maryji ku wspólnemu przeżywaniu Boga. Wszystkie dary i przywileje Maryji zawsze odnosili do Chrystusa, źródła wszelkiej prawdy, świętości i pobożności. Powstawały z kontemplacji 10 cnót ewangelicznych, 7 radości, 7 boleści, Jej 7 słów, które według Św. Bernardyna ze Sieny *udzielają pobożnej duszy żaru świętej miłości*.

Maryjo pomóż mi odgadnąć co sugeruje każde z tych Twoich słów: dziewicza powściągliwość (Łk1,34); gorliwa służba (Łk 1, 38a); wierne posuszeństwo (Łk1, 38b); radosna chwała (Łk 1, 46-55); stanowcza łagodność (Łk 2,48); czuła dobroć (J 2,3) i niezachwiana wiara (J,2,5) ⁸.

Modlitwy te mają swą genezę w tekstach liturgicznych, odmawiane mogą być pewnym przedłużeniem obrzędu liturgicznego, w którym dusza się karmi prawdą, miłością, nadzieją i pokojem. Chociaż te różne formy pobożności ludu nie mają rangi sakramentalnej, nie są z natury konieczne do zbawienia, ale otwierają dusze, wewnątrz człowieka na bogactwo Bożej łaski, podprowadzają do owocnego udziału w życiu sakramentalnym Kościoła, do osobistego spotkania, dialogu z Bogiem zbawiającym człowieka. Karmiąc życie duchowe wiernych wiedą ich do obfitszego uczestnictwa w publicznych ofiarach i chronią od niebezpieczeństwa, aby modlitwy liturgiczne nie spadły do poziomu czczych obrzędów⁹.

Mając swą genezę w tekstach liturgicznych, odmawiane mogą być pomocą np. w dziękczynnej „oktawie” przeżywanej w dniach od uroczystości Wniebowzięcia do Najświętszej Maryi Panny Królowej, ale również do godnego przygotowania i przeżycia obrzędów liturgicznych w formie triduum, nowenny. Służą ubogacaniu naszego modlitewnego przeżywania Boga, Tajemnicy Maryji.

Nasze hymny pochwalne, niczego Tobie nie dodają, ale się przyczyniają do naszego zbawienia przez naszego Pana Jezusa Chrystusa¹⁰.

Do nabożnego przeżycia uroczystości i świąt Maryjnych pobożność ludowa sięga również do praktyki postu, wstrzemięźliwości od potraw mięsnych w myśl zasady *Kto kocha Maryję nie pyta o wigilię*.

⁴ *Mszał Rzymski dla Diecezji Polskich*. Wyd.I Pallottinum, Poznań:1986 s. 42 – 43; Wyd.II Pallottinum Poznań: 2013

⁵ *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*. Wydanie I Pallottinum, Poznań: 1998

⁶ *Skarbnica modlitw*. Zebrał i opracował ks. Mieczysław Bednarz SJ, Wydawnictwo WAM Księży Jezuici, Kraków: 1997 s. 11

⁷ Napiórkowski, S.C. OFMConv. *Maryja w pobożności katolickiej*. *Collectanea Theologica* 56/2, 1986 s. 19 – 33.

⁸ *Z Maryją w każdy dzień, Rozważania maryjne na cały rok na podstawie Pisma Świętego i wypowiedzi świętych*. Przekład Aleksandra Gołuch, Pallottinum, Poznań: 2001, s. 183

⁹ Koperek, S. C.R., „*Gorzkie żale*” – aspekt liturgiczno-pastoralny, W: *Perły muzyki kościelnej: chorał gregoriański i Gorzkie Żale*. Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków: 2007 s. 158 -159

¹⁰ 4 Prefacja zwykła. *Mszał Rzymski dla Diecezji Polskich*. Wyd.I Pallottinum, Poznań: 1986 s. 56

Duch wciąż budzi w sercach ludzkich modlitwę ku obcowaniu z Bogiem, w wędrówce ku wieczystej adoracji Oblicza Bożego¹¹. Zapatrzeni w przyszłość i świadomi kresu prowadzeni przez Maryję *Hodigitrie* wskazująca drogę do domu Ojca, pielgrzymujemy do sanktuariów maryjnych bliskich i dalekich. One też znalazły swe miejsce w kalendarzu liturgicznym dni poświęconych Bogarodzicy. Kult Maryji przyczynia się do wzrostu kultu Boga i Bożego Syna. Św. Jan Paweł II 29 października 1978 roku w sanktuarium Mentorella powiedział: *Modlitwa daje sens całemu życiu, każdej chwili, każdej okoliczności.*

Całe bogactwo, wieloraka złożoność życia, zadania wynikające z powołania, z obowiązków stanu, nawet z por roku możemy przeżywać z Bogiem i Jego Matką wiążąc je z Jej świętami Jagodna, Siewna, Zielna. Jagodna związana ze świętem Nawiedzenia NMP 2 lipca po reformie w 1969 roku i 31 maja - opiekunka jagód leśnych i owoców ogrodowych; 15 sierpnia - Zielna na zamknięcie jednego cyklu upraw rolnych, Wniebowzięta, Patronka ziemi będącej w rozkwicie ziół, kwiatów, owoców i zbóż; 8 września Siewna na rozpoczęcie drugiego cyklu upraw rolnych Patronka siewu zbóż ozimych.

*Modlitwa, jak stwierdził Św. Jan Paweł II, uczy Bożych metod działania, oczyszcza ze wszystkiego co oddziela od Boga i ludzi, co zagraża jedności, chroni przed pokusą małoduszności, ciasnotą serca i umysłu, wznosi spojrzenie człowieka do oglądania spraw z bożej perspektywy i toruje drogę łasce bożej do serca człowieka.*¹²

Wiara i pobożność ludu chrześcijańskiego w tym kult Bogarodzicy organicznie włączony w naszą tysiącletnią kulturę, kryje w sobie bogate źródło chrześcijańskiego dynamizmu¹³. Łączą się z zaangażowaniem apostołskim i służbą potrzebującym co na codzień świadczą m.in. zgromadzenia zakonne Jej dedykowane.

¹¹ *Skarbnica modlitw*. Zebrał i opracował ks. Mieczysław Bednarz SJ, Wydawnictwo WAM Księża Jezuita, Kraków: 1997 s. 11

¹² Por. Zimowski, Z. *Modlitwa drogą nawrócenia i służby w ujęciu Katechizmu Kościoła Katolickiego*. Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej BIBLOS, Tarnów: 1998 s. 14

¹³ Napiórkowski, S.C. OFMConv. *Maryja w pobożności katolickiej. Collectanea Theologica 56/2, 1986 s. 19 – 33.*